



bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 404,  
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova / Republic of Moldova  
бул. Штефан чел Маре 180, оф. 404,  
MD-2004, Кишинев, Республика Молдова  
+373 22 212 817; info@egalitate.md; www.egalitate.md

**DECIZIE**  
**din 06 noiembrie 2024**  
**cauza nr. 132/24**

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte  
Carolina BAGRIN – membră  
Gheorghina DRUMEA – membră  
Victorina LUCA – membră  
Andrei LUNGU – membru

**au examinat, în ședință de audieri publică, susținerile scrise și verbale ale  
petiționarului: AAAA**

**reclamatelor: Întreprinderea de Stat „Russca”, Instituția Penitenciară nr. 17 – Rezina,  
Administrația Națională a Penitenciarelor**

**au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.**

**I. Obiectul plângerii**

- 1.1 Pretinsa discriminare la retribuirea muncii în penitenciar pe criteriul de persoană condamnată și victimizare.

**II. Admisibilitatea obiectului**

- 2.1 Plângerea corespunde cerințelor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și nu ridică excepțiile de restituire prevăzute în art. 14 alin. (1) sau inadmisibilitate prevăzute în art. 14<sup>1</sup> alin. (1) din Legea nr. 121/2012.

**III. Susținerile părților**

***Alegațiile petiționarului***

- 3.2 Petiționarul, persoană condamnată și deținută în Instituția Penitenciară nr. 17 – Rezina susține că deține certificat de posesie a profesiei și este antrenat în muncă remunerată, pe teritoriul penitenciarului în cadrul Întreprinderii de Stat „Russca”, în calitate de lăcătuș asamblor de categoria a 3-a (la repararea mașinilor de cusut), conform contractului de prestări servicii nr-1 din 03 aprilie 2023, încheiat cu Întreprinderea de Stat „Russca”.
- 3.3 Potrivit acestuia, este antrenat în muncă conform contractului sus-menționat, în zilele lucrătoare, de luni până vineri, de la ora 08.00 până la ora 16.45 și a fost remunerat cu un salariu de 2000 lei lunar. Totodată, afirmă că potrivit Codului de executare nr. 443/2004, art. 236 alin. (1), munca condamnaților la pedeapsa închisorii se retribue în conformitate cu legislația muncii iar salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite. Astfel, conform Hotărârii Guvernului nr. 985/2023 privind stabilirea cuantumului salariului minim pe țară pentru anul 2024, începând cu 01 ianuarie 2024, salariul minim pe țara este în cuantum de 5000 lei lunar

pentru un program complet de lucru de 169 de ore (în medie pe lună), ceea ce reprezintă 29.58 lei pe oră.

- 3.4 În atare condiții, petiționarul se consideră discriminat, deoarece pe tot parcursul executării contractului de prestări servicii, a fost remunerat cu un salariu mai mic decât salariul minim pe țară, în pofida faptului că se atârna conștiincios și executa obligațiile (normele) de muncă conform contractului, fapt pentru care administrația penitenciarului l-a stimulat de două ori, în august 2023 și în ianuarie 2024.
- 3.5 De asemenea, petiționarul susține că în cadrul ÎS „Russca” din cadrul Instituției Penitenciare -17 Rezina mai activează un angajat în calitate de mecanic care repară mașinile de cusut și care lucrează în satul Russca, însă acesta este remunerat cu un salariu minim pe țară.
- 3.6 Totodată, petiționarul reclamă condițiile de detenție și anume faptul că muncind fizic cinci zile în săptămână nu i se oferă posibilitatea să facă duș mai des de o dată pe săptămână, deși Statutul și Codul de executare prevede că condamnatului i se asigură posibilitatea de a face baie sau duș, la temperaturi admisibile, atât de des cât necesită igiena generală, însă nu mai rar de o dată pe săptămână.
- 3.7 Subsecvent, petiționarul afirmă că pe data de 03 iunie 2024 a primit o scrisoare de la Judecătoria Hâncești urmare a depunerii unei cereri de chemare în judecată, iar în următoarea zi, a fost chemat de către administratorul ÎS „Russca” care l-a anunțat că este concediat. Petiționarul susține că în locul acestuia a fost angajat un alt condamnat care nu are certificat de posesie a profesiei menționate și consideră că acțiunile administrației IP-17 Rezina sunt o răzbunare în raport cu acesta.
- 3.8 Urmare a recepționării plângerii, Consiliul a trimis în adresa petiționarului scrisoarea de concretizare nr. 04/1239 din 12.07.2024 cu solicitarea concretizării și probării criteriului (motivului) în baza căruia se consideră că a fost discriminat și prezentarea altor probe esențiale întru susținerea celor menționate.
- 3.9 Astfel, suplimentar, petiționarul indică că se consideră discriminat pe criteriul de statut social de deținut și opinie, or, reese că deținuții trebuie să lucreze gratuit fără a avea drepturi. Repetat, petiționarul susține că la ÎS „Russca” mai activează un lucrător, aproximativ din anul 2017-2018 care repară mașinile de cusut și primește salariul minim pe țară de 5100 lei, doar că acesta nu este deținut, dl BBBB. Astfel, petiționarul consideră că numai din cauza că este deținut nu i se achită salariul minim pe țară dar îndeplinește același lucru timp de 8 ore. În atare condiții, dl AAAA reiterează că din 03 aprilie 2023 până în iulie 2024 a prestat lucru remunerat pentru ÎS „Russca” dar nu a primit niciodată salariul minim.

#### ***Susținerile Întreprinderii de Stat „Russca”***

- 3.10 Reclamata a comunicat că Întreprinderea de Stat „Russca” și Instituția Penitenciară nr. 17 - Rezina a Administrației Naționale a Penitenciarelor au încheiat contractul nr. 1 din 03 aprilie 2023 de prestări servicii. Obiect al contractului constituie asigurarea de către Instituția Penitenciară a numărului de persoane din rândul deținuților ce vor efectua prestări servicii. Astfel, ÎS „Russca” și dl AAAA nu sunt în relații contractuale.
- 3.11 În acest sens, reclamata notează că conform contractului sus menționat, Instituția Penitenciară nr. 17 Rezina asigură încadrarea deținuților la muncă pe toată perioada acordului încheiat privind prestarea serviciilor. AAAA în cadrul acordului a îndeplinit funcția de ajutor de lăcătuș. Remunerarea lunară pentru un lucrător se stabilește pentru un program complet de lucru cu condițiile executării de către el a normelor stabilite (Codul de executare art. 236 alin. (2)). Potrivit art. 235 alin. (2<sup>1</sup>) Cod de executare, încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului cod și ale Statutului executării pedepsei de către condamnați iar muncile prestate de condamnați nu constituie relații individuale de muncă în sensul legislației muncii.

- 3.12 De asemenea, reclamata notează că în cadrul ÎS „Russca”, în calitate de lăcătuș activează în baza contractului individual de muncă dl BBBB. Volumul de lucru al respectivului este mult mai mare dar și repararea utilajului pentru confecționarea hainelor în cantitate de 100 unitati. Dl AAAA, în procesul de producere la subdiviziunea din Penitenciarului nr. 17 Rezina a deservit un număr de circa 25 unități pentru ce și a fost remunerat pe parcursul anului 2023 cu 2000 lei lunar, iar pentru anul 2024 cu 2500 lei ceia ce a însemnat 0.5 din funcție din remunerarea conform Hotărârii Guvernului nr. 985/2023.
- 3.13 Totodată, reclamata menționează că Întreprinderea de Stat „Russca” funcționează în regim de autogestiune financiar-economică totală. Aceasta presupune o gestionare eficientă a mijloacelor acumulate în rezultatul proceselor de muncă în cadrul întreprinderii. La data de 03 iunie 2024, dl AAAA a fost transferat la alte procese de muncă, care, după decizia administrației eficientizau lucrările din procesul tehnologic pus în sarcina de executare.
- 3.14 Urmare a scrisorii repetate nr. 04/1533 din 16.08.2024 adresată ÎS „Russca” prin care Consiliul a solicitat: prezentarea tabelul de pontaj al dlui AAAA pentru lunile ianuarie – iulie 2024, cu indicarea profesiei deținute, normelor de muncă stabilite și a volumului lucrărilor executate; tabelul de pontaj al dlui CCCC pentru lunile ianuarie – iulie 2024, cu indicarea profesiei deținute, normelor de muncă stabilite și a volumului lucrărilor executate; tabelul de pontaj al dlui BBBB pentru lunile ianuarie – iulie 2024, cu indicarea profesiei deținute, normelor de muncă stabilite și a volumului lucrărilor executate; explicarea optimizării transferului dlui AAAA din data de 03 iunie 2024 cu indicarea normelor de muncă și sarcinilor noi stabilite începând cu aceeași dată, au fost recepționate următoarele.
- 3.15 ÎS „Russca” nu a prezentat tabelele de pontaj menționate mai sus, ci a indicat cu referire la tabelul de pontaj al domnului AAAA că în perioada ianuarie-iulie 2024, domnul AAAA a fost pontat ca muncitor necalificat, având o funcție echivalentă cu jumătate de normă de mecanic, respectiv ajutor de mecanic. Pe lângă aceste atribuții, domnului AAAA i-au fost propuse alte operațiuni din diferite procese tehnologice, pe care acesta le-a refuzat, invocând faptul că nu dorește să se implice în astfel de operațiuni de confecționare a diferitor produse. De asemenea, domnul AAAA a declarat că nu are nicio legătură cu ÎS „Russca”, aspect care poate fi confirmat atât de colaboratorii Penitenciarului, cât și de deținuții care muncesc împreună cu acesta. Volumul de muncă și sarcinile sale au fost stabilite corespunzător funcției sale, iar refuzul acestuia de a îndeplini sarcinile suplimentare poate fi dovedit prin probe.
- 3.16 Cu referire la tabelul de pontaj al domnului CCCC, reclamata a notat că Conform deciziei administrației, domnul CCCC a fost tabelat lunar cu un salariu minim pe economie, ca urmare a îndeplinirii sânguincioase a volumului de muncă și a sarcinilor încredințate. Domnul CCCC îndeplinește un șir de atribuții echivalente cu cele ale unui maestru de linie și este tabelat zilnic cu 8 ore, inclusiv pauza de cafea, fiind remunerat cu un salariu de cinci mii lei lunar.
- 3.17 De asemenea, cu referire la tabelul de pontaj al domnului BBBB, reclamata a indicat că acesta este angajat al ÎS „Russca” cu un contract individual de muncă permanent și ocupă funcția de mecanic, având un stagiu de peste zece ani. În această perioadă, domnul BBBB deservește toate utilajele Întreprinderii, ceea ce constituie un echivalent de trei ori mai mare decât volumul lucrărilor prestate de domnul AAAA. Domnul BBBB îndeplinește obligațiile funcționale conform fișei de post.
- 3.18 Referitor la optimizarea transferului domnului AAAA, reclamata a adus la cunoștință că întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar au fost create cu scopul de a încadra deținuții în câmpul muncii, având ca obiectiv principal resocializarea și pregătirea acestora pentru reintegrarea în societate. În prezent, ÎS „Russca” funcționează pe baza autogestiunii totale, fără a beneficia de facilități externe. Conform responsabilităților funcționale, administratorul este răspunzător pentru corectitudinea și eficiența activităților financiare ale întreprinderii.

Din acest motiv, prin decizia colectivului, funcția de ajutor de mecanic a fost redusă, iar domnul AAAA a fost transferat la un alt proces tehnologic de confecționare, cu stabilirea normelor corespunzătoare. Întreprinderea nu dispune de un volum suficient de lucru pentru ca angajații să atingă normativul complet, conform Hotărârii de Guvern privind cuantumul minim de salarizare pe țară. În acest context, deținuții implicați în muncă remunerată sunt plătiți în funcție de volumul lucrărilor executate.

### ***Sușinerile Instituției Penitenciare nr. 17 – Rezina***

- 3.19 Instituția Penitenciară nr. 17 – Rezina a comunicat că pentru a fi antrenați la munci remunerate, deținuții din Penitenciarul nr. 17 depun cerere prin care solicită implicarea la munci în cadrul ÎS „Russca”, ulterior, cererea este vizată de către șefii și specialiștii din Secția Reintegrare Socială, Secția Securitate și Regim penitenciar, Secția logistică și Administrare, Secția Medicală și Secția Evidență Deținuți. La fel, deținuții sunt precăutați în cadrul ședințelor Comisiei Penitenciarului, unde li se aduce la cunoștință munca care urmează să fie executată și obligațiunile de serviciu, precum și specialiștii se expun asupra faptului antrenării deținuților în câmpul muncii remunerat.
- 3.20 Privind organizarea și normarea muncii, reclamata comunică că conform reglementărilor legale în vigoare, munca desfășurată de condamnați este organizată și normată conform Codului de Executare. Acesta prevede că toți condamnații pot fi antrenați la muncă doar voluntar, fără a fi obligați să lucreze, la fel, normarea muncii se efectuează în funcție de specificul activității și de capacitatea fizică și psihică a fiecărui condamnat, cu remunerarea muncii acestora în funcție de volumul și sarcinile executate.
- 3.21 De asemenea, IP Rezina notează că conform răspunsului nr. 04/08 din 26.08.2024 parvenit din partea ÎS „Russca” privind nomenclatorul tarifar este stipulat faptul că „un nomenclator tarifar strict pentru acest domeniu nu există, dar se ia în calcul timpul de executare a operațiunilor și modalitatea conform proceselor tehnologice stabilite de administrația întreprinderii. Acestea includ acoperirea cheltuielilor pentru materia primă, cheltuieli administrative directe și indirecte și impozitele care se achită lunar, indiferent de starea financiară a întreprinderii.” Astfel, remunerația este stabilită pe baza unui sistem care reflectă volumul de muncă efectuat și sarcinile îndeplinite. Aceasta nu este influențată de factori discriminatorii, ci de performanța și acceptarea sarcinilor.
- 3.22 În context, reclamata indică că reeșind din tabelul de pontaj prezentat Secției Financiare a Penitenciarului de către ÎS „Russca” în perioada ianuarie-iulie 2024, dl AAAA a fost pontat ca muncitor necalificat, având o funcție echivalentă ca ajutor de mecanic și volumul de muncă și sarcinile sale au fost stabilite corespunzător funcției. Astfel, acesta a fost tabelat: ianuarie – 2000 lei; februarie – 3000 lei; martie – 2500 lei; aprilie – 2000 lei; mai – 3000 lei; iunie – 483,89 lei; iulie – 672, 77 lei. Reclamata menționează și faptul că domnului AAAA i-au fost propuse suplimentar alte operațiuni din diferite procese tehnologice, însă acesta a refuzat sarcinile motivând că nu dorește să se implice în astfel de operațiuni de confecționare a diferitelor produse.
- 3.23 La fel, reclamata menționează și faptul că, conform deciziei administrației ÎS „Russca”, domnul CCCC a fost tabelat cu un salariu minim pe economie, reeșind din faptul că îndeplinește sârguincios volumul de lucru și sarcinile încredințate. Astfel, acesta a fost tabelat: ianuarie – 2000 lei; februarie – 3000 lei; martie – 2500 lei; aprilie – 5500 lei; mai – 5500 lei; iunie – 5000 lei; iulie – 5000 lei.
- 3.24 Astfel, IP Rezina, reeșind din cele menționate mai sus, conform legislației în vigoare și a reglementărilor interne ale IP nr. 17 – Rezina, notează că munca condamnaților este organizată pe baza unor reguli bine stabilite, asigurând un tratament uniform și echitabil. La fel, toți deținuții care solicită muncă sunt evaluați în mod similar și procedurile sunt aplicate

- uniform pentru toți. În anexă, IP nr. 17 – Rezina a anexat tabele de pontaj pentru lunile ianuarie – iulie unde este indicat salariul calculat pentru dl AAAA și dl CCCC.
- 3.25 Suplimentar, IP nr. 17 – Rezina a subliniat că conform contractului de prestări servicii încheiat între Instituția Penitenciară nr. 17 – Rezina și Întreprinderea de Stat „Russca” nr.1 din data de 02 ianuarie 2024, pct. 3.2 stipulează că beneficiarul este obligat: d) să efectueze instruirea generală a lucrătorilor privind respectarea normelor sanitare de protecție a muncii și acordarea primului ajutor medical, cu colectarea semnăturilor celor instruiți în registrele speciale; e) să respecte timpul de muncă și timpul de odihnă conform legislației în vigoare; și g) să îndeplinească agenda de evidență a lucrătorilor privind prezența și volumul de lucru prestat după îndeplinirea tabelului de pontaj, după: numărul de ordine, FNP, profesie și categorie.
- 3.26 În acest sens, IP nr. 17 – Rezina a indicat că condamnatul AAAA a fost instruit privind tehnica securității și sănătății în muncă conform art. 235 alin (8) al Codului de Executare: „Munca condamnaților se organizează și se desfășoară cu respectarea prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10 iulie 2008, ale altor acte normative în domeniul securității și sănătății în muncă.” La fel, au fost aprobate 3 instrucțiuni de către directorul penitenciarului privind activitatea de coritorie după care condamnatul a fost instruit la locul de muncă și periodic contra semnătură, după cum urmează: 23.05.2023; 03.08.2023; 14.11.2023; 05.02.2024; 02.08.2024.

#### **Sușinerile Administrației Naționale a Penitenciarelor**

- 3.27 Administrația Națională a Penitenciarelor a comunicat că potrivit ordinului DIP nr. 586 din 30.12.2016 cu privire la Manualul de proceduri al sistemului penitenciar, în cazul contractării forței de muncă din rândul condamnaților, în baza contractelor de prestări servicii încheiate între administrația penitenciarului și agenți economici/persoane fizice, tabelele de evidență a zilelor de muncă se întocmesc și se prezintă lunar de către beneficiar.
- 3.28 De asemenea, ANP a indicat că nu are dreptul să intervină în activitatea operațională a întreprinderii de stat, prin urmare, evidența timpului de muncă a condamnaților antrenați la muncă remunerată în beneficiul ÎS „Russca”, se efectuează în conformitate cu legislația muncii.

#### **IV. Drept relevant**

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova, art. 16 alin. (2)** Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială; **art. 44 alin. (2)** Nu constituie muncă forțată: **lit. b)** munca unei persoane condamnate, prestată în condiții normale, în perioada de detenție sau de libertate condiționată.
- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității art. 1 alin. (1)** Scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, origine națională, etnică și socială, statut social, cetățenie, limbă, religie sau convingeri, vârstă, sex, identitate de gen, statut matrimonial, orientare sexuală, dizabilitate, stare de sănătate, statut HIV, opinie, apartenență politică, avere, naștere sau orice alt criteriu; **art. 2 discriminare** – orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți, interese legitime și beneficii ale persoanei sau ale unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile protejate, reale sau presupuse, în afară de cazul în care acestea se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluși scop sunt proporționale, adecvate și necesare;

*discriminare directă* – tratare a unei persoane în baza oricăruia dintre criteriile protejate, reale sau presupuse, în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altei persoane într-o situație comparabilă, în afară de cazul în care aceasta se justifică în mod obiectiv și rezonabil, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt proporționale, adecvate și necesare; *victimizare* – orice acțiune sau inacțiune soldată cu consecințe adverse ca urmare a depunerii unei plângeri sau înaintării unei acțiuni în instanța de judecată în scopul asigurării aplicării prevederilor prezentei legi sau în scopul furnizării unor informații, inclusiv a unor mărturii, care se referă la plângerea sau acțiunea înaintată de către o altă persoană; **art. 3** Subiecții domeniului discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 7 alin. (1)** Se interzice orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor protejate, care au drept efect limitarea sau subminarea egalității la alegerea locului de muncă, a profesiei, la încheierea, suspendarea, modificarea sau încetarea raporturilor de muncă, în activitatea nemijlocită și în formarea profesională; **alin. (2)** Se consideră discriminatorii acțiunile săvârșite pe baza criteriilor protejate, precum: **lit. d)** remunerarea inegală pentru o muncă egală sau o muncă de valoare egală; **lit. g)** orice altă acțiune care contravine prevederilor legale; **art. 10** Subiecții cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii discriminării și asigurării egalității sânt: **lit. a)** Consiliul pentru egalitate; **lit. b)** autoritățile publice; **lit. c)** instanțele judecătorești.

4.3 **Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, aprobat prin Legea nr. 298/2012 pct. 56** Petiționarul sau, după caz, persoana interesată trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care permit stabilirea prezumției existenței unei fapte de discriminare, iar reclamatului îi revine sarcina de a proba că faptele nu constituie discriminare.

4.4 **Cod de Executare nr. 443/2004 art. 234 alin. (1)** Condamnatul poate fi antrenat la muncă ținându-se seama de starea lui fizică și psihică constatată de către medic; **alin. (2)** Condamnatul poate fi antrenat la munca social-utilă remunerată în producție, ținându-se cont de aptitudinile lui și, în măsura posibilității, de specialitate; **art. 235 alin. (1)** În funcție de categoria penitenciarului și regimul de detenție, condamnații sânt antrenați în munci remunerate în penitenciare sau în afara acestora, în sectoarele, atelierile de producere sau gospodăriile auxiliare ale penitenciarelor, în lucrările de deservire a instituțiilor penitenciare, la întreprinderile din cadrul sistemului administrației penitenciare, precum și la alte persoane fizice sau juridice indiferent de forma de proprietate; **alin. (2)** Constituie antrenare în muncă în penitenciar muncile remunerate prestate de către condamnați în celule, nemijlocit pe teritoriul penitenciarului, în sectoarele izolate ale penitenciarului, în atelierile de producere sau în gospodăriile auxiliare aflate pe teritoriul penitenciarului sau în afara acestuia, unde este asigurată paza și supravegherea permanentă; **alin. (2<sup>1</sup>)** Condamnatul poate fi eliberat de la muncă dacă nu îndeplinește volumul de muncă încredințat, a încălcat disciplina de muncă sau dacă se constată că munca prezintă pericol pentru condamnat ori periclitează securitatea și ordinea interioară a penitenciarului. Încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului cod și ale Statutului executării pedepsei de către condamnați; **alin. (3)** Muncile prestate de condamnați nu constituie relații individuale de muncă în sensul legislației muncii; **alin. (4)** Preveniții, condamnații la pedeapsa închisorii în penitenciarele de tip închis sau semiînchis aflați în regim inițial, precum și condamnații la pedeapsa detențiunii pe viață aflați în regim inițial pot fi antrenați în munci remunerate doar în celule sau în ateliere special amenajate în acest scop; **alin. (7)** Timpul de lucru și de odihnă al condamnatului se stabilește în conformitate cu legislația muncii. Evidența timpului de muncă se ține conform instrucțiunii aprobate de Administrația Națională a Penitenciarelor; **alin. (8)** Munca condamnaților se organizează și se desfășoară cu respectarea prevederilor Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie

2008, ale altor acte normative în domeniul securității și sănătății în muncă; **art. 236 alin. (1)** Munca condamnaților la pedeapsa închisorii se retribue în conformitate cu legislația muncii. Salariul lunar al condamnaților nu poate fi mai mic decât salariul minim pe țară, luându-se în considerare indexările și majorările stabilite; **alin. (2)** Cuantumul minim al salariului este garantat condamnaților numai cu condiția executării de către ei a obligațiilor (normelor) de muncă în orele de program stabilite de legislație și de contract. În cuantumul minim al salariului nu se includ suplimentele, sporurile la salariu, premiile, precum și celelalte recompense; **alin. (3)** Salariul condamnatului se transferă pe contul lui de peculiu; **alin. (4)** Reținerile din salariul condamnatului în temeiul documentelor executorii nu pot depăși 75% din câștigul lunar; **alin. (5)** Din salariul condamnatului nu pot fi reținute cheltuielile pentru întreținerea lui în decursul executării pedepsei, inclusiv pentru alimentație, îmbrăcăminte și asistență medicală, cu excepțiile prevăzute în art. 232 alin. (6) și art. 236<sup>1</sup> alin. (1) din prezentul cod; **alin. (7)** Indiferent de mărimea reținerilor, la contul de peculiu al condamnatului se transferă cel puțin 25% din câștigul lunar.

- 4.5 **Statutul executării pedepselor de către condamnați, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 583/2006 pct. 546** Deținutul, cu acordul lui în scris, poate fi antrenat la muncă, ținându-se seama de starea lui fizică și psihică, aptitudinile lui, specialitate și dacă este recunoscut apt de a efectua munca respectivă în baza examenului medical; **pct. 547** Deținuții pot fi antrenați la: munca social-utilă remunerată în unitățile de producere; munci neremunerate de îngrijire și amenajare a penitenciarului și a teritoriului, îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere etc.; **pct. 548** La munca neremunerată condamnatul este antrenat de regulă în afara orelor de lucru, pe o durată de cel mult 2 ore pe zi, însă nu mai mult de 10 ore pe săptămână (prevenții – 6 ore pe săptămână); **pct. 552** Deținuții sânt antrenați la muncă în întreprinderile, atelierele și gospodăriile auxiliare ale sistemului administrației penitenciare. Condamnații, în baza contractului încheiat între administrația penitenciarului și diverse persoane fizice sau juridice, pot fi antrenați la muncă în afara penitenciarului; **pct. 553** Persoanele fizice și juridice care utilizează munca deținuților sânt obligate să transfere penitenciarului suma de retribuire a muncii deținuților, precum și o sumă echivalentă cu cota contribuțiilor la asigurările sociale și asigurarea medicală obligatorie. Sumele echivalente cotelor respective sânt utilizate pentru ameliorarea condițiilor de detenție a deținuților, asigurarea cu utilaj medical și îmbunătățirea bazei tehnico-materiale a penitenciarului; **pct. 554** Prevederile punctului precedent nu se aplică în cazul deținuților antrenați la lucrări de deservire gospodărescă a penitenciarelor; **pct. 554<sup>1</sup>** Condamnatul poate fi eliberat de la muncă, în cazul dacă acesta nu îndeplinește volumul de muncă încredințat, a încălcat disciplina de muncă sau dacă se constată că munca prezintă pericol pentru condamnat ori periclitează securitatea și ordinea interioară a penitenciarului. Încadrarea în muncă și eliberarea de la muncă a condamnatului se efectuează în condițiile prezentului Statut și Codului de executare; **pct. 555** Munca prestată de deținut nu constituie relații de muncă în sensul legislației muncii; **pct. 556** Timpul de lucru și odihnă al deținuților, normarea muncii, respectarea regulilor de protecție, securitate și igienă a muncii sânt stabilite în conformitate cu legislația muncii.
- 4.6 **Hotărârea Guvernului nr. 985/2023 privind stabilirea cuantumului salariului minim pe țară pentru anul 2024 pct.1** Se stabilește, începând cu 1 ianuarie 2024, salariul minim pe țară în cuantum de 5000 de lei lunar pentru un program complet de lucru de 169 de ore (în mediu pe lună), ceea ce reprezintă 29,58 lei pe oră. În cazul în care programul de muncă este, potrivit legii, mai mic de 40 de ore pe săptămână, salariul minim orar se calculează prin raportarea salariului minim lunar, prevăzut în prezentul punct, la numărul mediu de ore lunar, potrivit programului legal de lucru aprobat.

## V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra următoarelor fapte:
- I. pretinsa discriminare la retribuirea muncii în penitenciar pe criteriul de persoană condamnată;
  - II. pretinsa victimizare.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții contra Republicii Cehe par. 82-84, par. 177, cauza Chassagnou și alții contra Franței par. 91-92, cauza Timishev contra Rusiei par. 57) prevăd o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamant atunci când petiționarul/petiționara prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.

### I. Referitor la pretinsa discriminare la retribuirea muncii în penitenciar pe criteriul de persoană condamnată

- 5.3 Pentru a institui prezumția discriminării directe, faptele invocate trebuie să caracterizeze cumulativ următoarele elemente:
- a) existența unui tratament mai puțin favorabil (excludere, deosebire, restricție etc.) în exercitarea unui drept recunoscut de lege
  - b) aplicat în comparație cu alte persoane
  - c) cu care se află în situație comparabilă
  - d) în baza unui criteriu protejat.
- 5.4 Analizând alegațiile și materialele prezentate de către petiționar, Consiliul reține ca tratament mai puțin favorabil neacordarea petiționarului, persoană condamnată, antrenată la munci remunerate în cadrul Întreprinderii de Stat „Russca” a unui salariu minim pe țară prevăzut de legislația în vigoare, aplicat în comparație cu alte persoane antrenate la munci remunerate în cadrul aceleiași întreprinderi. Consiliul conchide că tratamentul mai puțin favorabil este determinat de statutul de persoană condamnată.
- 5.5 Conform art. 15 alin. (1) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența justificării obiective și rezonabile a tratamentului mai puțin favorabil instituit și legătura de cauzalitate dintre acesta și criteriul invocat.
- 5.6 Reclamata, Întreprinderea de Stat „Russca” a notat că întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar au fost create cu scopul de a încadra deținuții în câmpul muncii, având ca obiectiv principal resocializarea și pregătirea acestora pentru reintegrarea în societate. Cât ține de pontarea domnului AAAA, reclamata a notat că a fost realizată pe baza numărului de ore efectiv lucrate și a volumului lucrărilor îndeplinite, conform cerințelor sarcinilor stabilite inițial.
- 5.7 Instituția Penitenciară nr. 17 – Rezina a subliniat că conform reglementărilor legale în vigoare, munca desfășurată de condamnați este organizată și normată conform Codului de Executare. Acesta prevede că toți condamnații pot fi antrenați la muncă doar voluntar, fără a fi obligați să lucreze, la fel, normarea muncii se efectuează în funcție de specificul activității și de capacitatea fizică și psihică a fiecărui condamnat, cu remunerarea muncii acestora în funcție de volumul și sarcinile executate. Mai mult, remunerația este stabilită pe baza unui sistem care reflectă volumul de muncă efectuat și sarcinile îndeplinite. Aceasta nu este influențată de factori discriminatorii, ci de performanța și acceptarea sarcinilor.



- 5.8 Administrația Națională a Penitenciarelor a subliniat că relațiile de muncă ale condamnaților nu cad sub incidența Codului Muncii, astfel, dl AAAA nu poate avea cu ÎS „Russca” un contract individual de muncă. De asemenea, ANP relevă că dl AAAA a fost antrenat în muncă la cererea personală, toate tabelele de pontaj i-au fost aduse la cunoștință iar condițiile de muncă le cunoștea din start. Mai mult, salariul minim este garantat o dată ce se execută norma de muncă sau timpul efectiv lucrat, altfel spus, în cazul în care condamnatul lucrează efectiv 40 ore pe săptămână. În condițiile în care condamnatul este tabelat cu 4 ore pe zi lucrătoare, este evident că salariul se raportează la timpul efectiv lucrat.
- 5.9 Analizând în contradictoriu materialele acumulate la dosar, audiind argumentele părților în cadrul ședinței de audieri și raportându-le la circumstanțele speței, Consiliul constată următoarele.
- 5.10 Consiliul reține că la data de 03 aprilie 2023 și ulterior la data de 02 ianuarie 2024, între Instituția Penitenciară nr. 17 – Rezina a Administrației Naționale a Penitenciarelor (în calitate de prestator) în persoana directorului dl. DDDD și Întreprinderea de Stat „Russca” (în calitate de beneficiar) în persoana administratorului dl. EEEE au fost încheiate contracte de prestări servicii. Obiectul ambelor contracte îl constituie asigurarea de către „Prestator” a numărului de persoane din rândul deținuților solicitat de către „Beneficiar”, în număr de 10-90 persoane.
- 5.11 Totodată, din prevederile contractelor enunțate, Consiliul desprinde că remunerarea muncii se înfăptuiește în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 985/2023 privind stabilirea cuantumului salariului minim pe țară. Salariul lunar pentru un lucrător se stabilește pentru un program complet de lucru cu condițiile îndeplinirii normelor stabilite de către Beneficiar. La fel, pct. 4.6 din contract stipulează că „Prestatorul” efectuează toate reținerile și plata salariului condamnatului în conformitate cu prevederile art. 236 din Codul de Executare.
- 5.12 Astfel, Consiliul denotă că dl AAAA și dl CCCC, persoane condamnate, au activat/activează în cadrul ÎS „Russca” în baza contractelor sus-numite. Totodată, din materialele anexate la dosar de către ÎS „Russca” și IP nr. 17 – Rezina, Consiliul reține că dl AAAA a îndeplinit preponderent o activitate de 4 ore/zi pentru care a fost retribuit cu un salariu echivalent cu 2500 lei. În schimb, dl AAAA a îndeplinit preponderent o activitate de 8 ore/zi, fiind retribuit cu un salariu echivalent cu 5000 lei. Astfel, în situația descrisă, Consiliul conchide că nu poate reține un criteriu protejat de discriminare care să reprezinte elementul de bază sau motivul care în esență ar fi determinat aplicarea unui tratament diferit față de condamnatul AAAA în comparație cu condamnatul CCCC. Or, fiecare dintre cei doi condamnați au fost retribuiți în dependență de timpul efectiv lucrat.
- 5.13 Cu referire la susținerile petiționarului, că la ÎS „Russca” mai activează un lucrător, dl BBBB care repară mașinile de cusut și primește salariul minim pe țară de 5100 lei, doar că acesta nu este deținut, Consiliul relevă că situațiile acestora nu pot fi comparate. Or, petiționarul activează în cadrul ÎS „Russca” în baza contractului de prestări servicii, fiind o persoană condamnată iar conform pct. 555 al Statutul executării pedepselor de către condamnați, munca prestată de deținut nu constituie relații de muncă în sensul legislației muncii. Pe de altă parte, dl BBBB, persoană necondamnată, activează în cadrul ÎS „Russca” în baza contractului individual de muncă, fiindu-i aplicabile prevederile Codului Muncii.
- 5.14 Așadar, reeșind din cele menționate și având în vedere că reclamatele au prezentat suficiente probe ce demonstrează lipsa pretinsului tratament mai puțin favorabil, Consiliul conchide că faptele reclamate de petiționar nu constituie discriminare directă la retribuirea muncii în penitenciar pe criteriul de persoană condamnată.
- 5.15 Totodată, examinând cauza, Consiliul a reținut că condamnații antrenați la munci remunerate în cadrul ÎS „Russca”, în fiecare zi, la ora 08:00, sunt escortați din celulele lor din IP nr. 17 – Rezina la atelierul de muncă a ÎS „Russca”. Indiferent de timpul/orele efectiv lucrate,

condamnații petrec la atelierul de muncă a ÎS „Russca” 8 ore, așteptând să fie escortați înapoi în celule la ora 17:00. În acest sens, deși condamnații sunt pontati cu numărul efectiv de ore lucrate, de cel mult 4 ore, aceștia sunt nevoiți să petreacă pe teritoriul atelierului 8 ore.

## II. Referitor la pretinsa victimizare

- 5.16 Reeșind din natura alegațiilor expuse, Consiliul a stabilit că acestea s-ar raporta la elementele constitutive ale victimizării. Astfel, pentru a institui prezumția victimizării, faptele invocate trebuie să caracterizeze cumulativ următoarele elemente:
- a) acțiunea sau inacțiunea, soldată cu consecințe adverse;
  - b) ca urmare a depunerii unei plângeri sau înaintării unei acțiuni în instanța de judecată în scopul asigurării aplicării prevederilor prezentei legi sau în scopul furnizării unor informații, inclusiv a unor mărturii, care se referă la plângerea sau acțiunea înaintată de către o altă persoană.
- 5.17 Analizând alegațiile și materialele prezentate de către petiționar, Consiliul stabilește că prezumția victimizării a fost instituită. Drept acțiune soldată cu consecințe adverse, urmare a depunerii cererii de chemare în judecată și a recepționării la data de 03 iunie 2024 a unei scrisori de la Judecătoria Hâncești este considerată concedierea petiționarului la data de 04 iunie 2024 și angajarea în locul său a unui alt deținut.
- 5.18 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie.
- 5.19 În susținerea poziției sale, administratorul Întreprinderii de Stat „Russca” a notat că la data de 03 iunie 2024, dl AAAA a fost transferat la alte procese de muncă, care după decizia administrației eficientizau lucrările din procesul tehnologic pus în sarcina de executare. Or, prin decizia colectivului, funcția de ajutor de mecanic a fost redusă, iar dl AAAA a fost transferat la un alt proces tehnologic de confecționare, cu stabilirea normelor corespunzătoare.
- 5.20 Suplimentar, Consiliul a reținut în cadrul ședinței de audieri din data de 18 septembrie 2024 că administratorul ÎS „Russca” a menționat că în prezent, activitatea întreprinderii din cadrul IP nr. 17 – Rezina este sistată.
- 5.21 Consiliul, examinând susținerile părților, precum și probele anexate la dosar, a stabilit că faptele invocate constituie acțiune soldată cu consecințe adverse, în sensul Legii nr. 121/2012, precum și că acestea sunt în legătură directă și în mod cert determinate de depunerea cererii de chemare în judecată la Judecătoria Hâncești de către petiționar.
- 5.22 În această privință, Consiliul atrage atenția că, simplul fapt al înaintării acțiunii în instanța de judecată și survenirea consecințelor adverse sunt suficiente pentru a considera acțiunea consumată în sensul noțiunii de victimizare.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61, 65 din Regulamentul cu privire la activitatea Consiliului pentru egalitate, aprobat prin Legea nr. 298/2012,

## CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate în pct. 5. 12 și pct. 5. 14 nu reprezintă discriminare directă la retribuirea muncii în penitenciar pe criteriul de persoană condamnată.
2. Faptele constatate în pct. 5. 21 și pct. 5. 22 constituie victimizare.

3. În vederea evitării situației descrise la pct. 5. 15, Consiliul recomandă Instituției Penitenciare nr. 17 – Rezina să elaboreze o instrucțiune, în baza Codului de Executare prin care se va asigura că persoana condamnată, antrenată la munci remunerate în cadrul ÎS „Russca” nu va petrece pe teritoriul atelierului mai multe ore decât timpul efectiv lucrat.
4. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa [www.egalitate.md](http://www.egalitate.md).
5. Decizia poate fi contestată, în decurs de 30 de zile de la data comunicării, la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Kiev, 3, fără respectarea procedurii prealabile.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

---

Ian FELDMAN – președinte

---

Carolina BAGRIN – membră

---

Gheorghina DRUMEA – membră

---

Victorina LUCA – membră

---

Andrei LUNGU – membru